

УДК: 339(73+4-672EU:510)

Biblid 1451-3188, 23 (2024)

Год XXIII, бр. 85, стр. 34–51

Изворни научни рад

Рад примљен 29. 1. 2024. године

Рад одобрен 13. 2. 2024. године

DOI: https://doi.org/10.18485/iipe_ez.2024.23.85.2

КРЕЋУ ЛИ СЕ ЗАПАД И КИНА КА ЕКОНОМСКИ УЗАЈАМНО ОСИГУРАНОМ УНИШТЕЊУ?

Горан НИКОЛИЋ, Јелена ЗВЕЗДАНОВИЋ ЛОБАНОВА,
Петар С. ЋУРЧИЋ*

Апстракт: Од почетка рата у Украјини САД и њени савезници (најпре Европска унија), интензивно разрађују сценарији о могућим одговорима на евентуално продубљивање кризе у Тајванском мореузу. Једно од кључних питања је да ли би свеобухватне санкције Кине, у случају ескалације око Тајвана, имале ефекта, имајући у виду релативну неефикасност економског ембарга према Русији? Будући да је кинеска привреда десетоструко већа од руске, да се у регион Пацифика преселио центар глобалне трговине и финансија, те да је Кина убедљиво најважнија глобална индустријска сила (чија је индустријска производња три пута већа од америчке), западно обуздавање Пекинга путем санкција извесно би имало снажне ефекте и по саме спроводиоце. Аналитичари све чешће користе хладноратовску терминологију, између осталог и концепт „узајамно осигураног уништења“, којем су поједини аутори додали и економску одредницу. Оно што се већ назире као реалан сценарио у случају избијања Тајванске кризе јесте спровођење санкција Г7 на три нивоа: према кинеском финансијском сектору, појединцима, предузећима и другим субјектима који су повезани са кинеским властима. Отуд, реална могућност да дође до драматичног нарушавања глобалне економске безбедности за сада се у потпуности не искључује.

Кључне речи: САД, ЕУ, Кина, економски обострано осигурано уништење.

---

* Институт за европске студије, Београд, Е-mail: goranvnikolic@gmail.com; Институт друштвених наука, Београд, Е-mail: jzvezdanovic@idn.org.rs; Институт за европске студије, Београд, Е-mail: petar.pero.curcic@gmail.com.

1) УВОД

Током Хладног рата, у времену великог политичког, војног и економског антагонизма супротстављених страна, у студијама међународних односа појавио се термин „узајамно осигурано уништење“ (*Mutually Assured Destruction* – MAD). MAD је подразумевао могућност две суперсиле (САД и СССР) и њихових савезника да у потенцијалном нуклеарном рату користећи оружје униште једна другу до крајњих граница. Примена концепта масовног уништења врло брзо је одбачена у Хладном рату, будући да је показивала бесмисленост уласка у такву врсту конфликта. Након више деценија од завршетка Хладног рата, стари и заборављени термин MAD добио је ново значење у околностима економског сукоба САД (и ЕУ), с једне стране, и Народне Републике Кине, с друге стране. Наиме, уместо нуклеарног уништења масивних размера у анализама појединих истраживача сада се отворено говори и пише о ризицима економског сукоба који прети да успори раст привреда Кине, САД, Уједињеног Краљевства, као и остатка света. Економски сукоб Вашингтона и Пекинга, према анализи Вилијама Песека (*William Pesek*), подразумевао би обострано осигурано економско уништење будући да постоје многи ризици, при чему се разматра и могућност отвореног инвестиционог рата две земље.¹ То би подразумевало акције Вашингтона да експлицитно ограниче инвестиције у акције компанија које послују у НР Кини, а оваква мера значила би снажно обарање тржишне котизације (вредности) компанија у САД уз истовремену редукацију технолошке дифузије која се већ деценијама креће из САД ка Кини. Овакав преокрет и стављање државног спрам економског интереса Лајон Вајт (*Leon Whyte*) тумачио је, пре свега, из угла теорије међународних односа Џона Миршајмера (*John Mearsheimer*), који је тврдио да државе као приоритет стављају пре свега принцип преживљавања/безбедности подређујући све остале сфере живота, укључујући ту и економски просперитет.² Сличног мишљења био је и Хјуго Диксон (*Hugo Dixon*) који је тврдио да би економско окруживање (*containment*) и изолација Кине од стране Вашингтона и његових савезника, пре свега из Г7 групе, довела до економског обостраног осигураног уништења.³ Дискурс о могућем оружаном сукобу са Кином присутан је последњих година у америчким медијима, док се сценарио сукоба са Русијом (и поред антагонизма у Источној Европи, Централној Азији и Кавказу) готово и не спомиње. Историјске аналогije намећу злосутне могућности. Једна од

---

¹ William Pesek, "US-China trade war as mutually assured destruction". Интернет: <https://asiatimes.com/2023/05/us-china-trade-war-as-mutually-assured-destruction/>, 25.5.2023.

² Leon Whyte, "US-China: Mutually Assured Economic Destruction?". Интернет: <https://the-diplomat.com/2015/05/u-s-china-mutually-assured-economic-destruction/>, 26.5.2023.

³ Hugo Dixon, "Economic war with China would be MAD". Интернет: www.reuters.com/breakingviews/economic-war-with-china-would-be-mad-2023-02-14/, 15.2.2023.

њих везана је и за почетак Првог светског рата. Наиме, планери у Берлину су веровали да се руско заостајање за европским војскама смањује и да би Русија 1917. године вероватно постала сила коју немачка армија не би била у стању да победи. Због тога је стратегија била превентивни рат који би онемогућио такво снажење једне земље.

Наш рад је структуриран на следећи начин. После пројекције економског развоја у 2024, разматрају се евентуални трошкове дубљег економског рата између Кине и САД. Потом се анализира ефикасност америчког окруживања (сузбијања) Кине, да би уследило поглавље у коме се бавимо проблемом релативног слабљења Европске уније, која је истовремено и главни савезник Беле куће, али и препрека америчком обуздавању Пекинга. Након тога, разматрамо улогу трке у наоружању, те сценарио евентуалне кинеске инвазије на Тајван (где се намеће аналогија „активног одговора“ Запада у контексту рата у Украјини).

2) ПРЕГЛЕД АКТУЕЛНИХ ЕКОНОМСКИХ КРЕТАЊА У ТРИ ВОДЕЋЕ СВЕТСКЕ ЕКОНОМИЈЕ У КОНТЕКСТУ ЊИХОВОГ ИНТЕНЗИВИРАНОГ РИВАЛСТВА

Стање глобалне економије у 2024. години зависиће од опасности од рецесије и других краткорочних и дугорочних глобалних ризика. Према процени Светске банке из јануара 2024. године, ризик од глобалне рецесије је драстично смањен, а процењује се и да ће обим глобалне трговине имати скроман раст од отприлике 2,3%. Додатан проблем за светску привреду јесу и највише цене задуживања у последњих 40 година које ће негативно утицати на привредну динамику.⁴ Највероватнији сценарио је такозвано „меко приземљење“ односно благо успоравање раста где ће већина привреда покушати да избегне рецесију и поновну инфлацију. Власти Сједињених Држава већ спроводе политику „меког приземљења“ са пројектованим економским растом који ће у 2024. и 2025. години, ипак бити испод укупних потенцијала (1,6% односно 1,7% што је мање од 2,5% колико је било у 2023. години). Посебан ризик биће и евентуални инфлаторни удари (услед изненадног скока цене нафте, на пример), што би водило у нови талас одлагања снижавања каматних спота и успоравања планираног раста БДП-а. Међутим, сценарио рецесије чини се мање вероватним будући да се очекује да ће већина развијених земаља скоро сигурно избећи рецесију, иако ће рестриктивна монетарна политика имати већи утицај у 2024. него ли у 2023.

---

⁴ World Bank, “Global Economy Set for Weakest Half-Decade Performance in 30 Years”. Интернет: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/01/09/global-economic-prospects-january-2024-press-release>, 9.1.2024.

години.⁵ За земље еврозоне кључни проблем ће и даље бити успорен тренд глобалне индустрије где ће и немачка економска стагнација износити скромних 0,7% раста БДП-а у 2024. (што је нешто боља ситуација у односу на 0,4% у 2023. години). Пројекције су да би привреда највеће европске економије могла да доживи раст од 1,6% у 2025. години. Насупрот Европи, у Кини се очекује раст од 4% у наредне три године, иако постоји могућност да ће готово извесним финансијским стимулацијама Пекинг тежити да убрза привредну динамику. Поред 5,3% раста у 2023. години, Светска банка очекује да би он могао да буде 4,5%, односно 4,3% у 2024. и 2025. години. На глобалном нивоу чини се да није довољно извесно да ће доћи до редукције основних каматних стопа упркос томе што је током последњег квартала 2023. године, дошло до перцепције снажног смањења камата. Међутим, и поред пада инфлације, базна инфлација се налази знатно изнад постављеног нивоа Европске централне банке и ФЕД-а. Отварање простора за флексибилнију монетарну политику (а поједини претпостављају и пад камата) јесте и сугерисано клађење агрегатне тражње и међугодишњег повећања плата које је у еврозони и САД износило 3,8%, што је драстично успоравање након великих 5,2% и 9,5% у 2021. и 2022. години.⁶ Ипак, оваквим проценама, као што је и горе наведено, може да отежа евентуална глобална ескалација, било економска, било политичка, између Пекинга и Вашингтона.

3) ВИСОКИ ТРОШКОВИ ТРГОВИНСКОГ РАТА: АМЕРИЧКА И КИНЕСКА ПЕРСПЕКТИВА

Драстично интензивирање економског конфликта Кине и САД, поред извесних негативних последица, дало би могућност Пекингу да додатно одвоји своју економију од америчке, као и да истој нанесе штете кроз царине, веће трошкове за америчке потрошаче и предузећа, те губитак радних места. Америчке компаније које увозе кинеску робу по највишим царина, посебно полупроизоде и капитална добра, доживеле би највећи пад, док би увоз кинеске нецаринске робе био изолован од таквих ефеката. Велика диспропорција у утицају била би приметна у оним секторима америчке привреде који су високо интегрисани са кинеским (ИТ хардвер и ауто делови посебно). Већ сада је приметно на који начин се ограничавање увоза полупривоа из Кине рефлектује на високе трошкове америчке индустрије и пораста цена. И поред политике премештања рада мултинационалних

---

⁵ Nouriel Roubini, "Where Will the Global Economy Land in 2024?". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/global-economy-2024-growth-inflation-us-china-europe-by-nouriel-roubini-2024-01?barrier=accesspaylog>, 8.1.2024.

⁶ Gordon Smith, "FirstFT: US pushes for peace in the Middle East". Интернет: <https://www.ft.com/content/39394ede-36c4-4ae4-a1a4-05e3e1e91330>, 17.1.2024.

корпорација из Кине у САД или треће земље која за циљ има умањивање рањивости на геополитичке и економске ризике, поједина истраживања (попут Америчке привредне коморе у Кини из 2022. године), показују да је ова земља остала топ пословна дестинација и поред смањених улагања највећих америчких и европских компанија.⁷ Међународни монетарни фонд дао је процену да би дугорочни трошак фрагментације трговине, који би био директно повезан са погоршањем економске сарадње Кине и Сједињених Држава, износио 0,2% светског БДП-а у сценарију ограничене, односно 7% у сценарију потпуне поделе света на блокове.⁸ Блокови би отприлике личили на исход гласања о осуди Москве поводом рата у Украјини у УН марта 2022. године. У базном сценарију губитак глобалног БДП-а је 1,2%, а када се додају ескалирајуће нецаринске баријере у другим секторима трошкови се пењу на 1,5%. У песимистичном сценарију блоковске поделе света глобална производња била би смањена између 1,9 и 6,9%, а технолошко раздвајање утицало би и на најсиромашније земље умањујући њихов БДП и до 12%. Процене ММФ-а, међутим, не би требало узимати за коначне, јер искључују из анализе негативне последице смањења токова рада, капитала и погоршавања обезбеђивања глобалних јавних добара, као и могуће превелике реторзивне мере и негативни ефекат политичке неизвесности. На негативне консеквенце за Пекинг указује и чињеница да су инострани фондови, услед страха од политичких тензија између Вашингтона и Пекинга, продали кинеске обвезнице у нето износу од 148 милијарди долара изазивајући оштар пад акција кинеских компанија, посебно оних које послују на берзама у Њујорку и Хонг Конгу. Процене менаџмента великих пензионих, инвестиционих и других фондова да је ризик улагања у кинеске хартије од вредности порастао, те да су приноси релативно ниски, довео је до нове политике на тржишту берзе. Наиме, почетком 2024. године, десетогодишње америчке државне обвезнице тренутно доносе бољу зараду од кинеских, при чему је разлика чак и до 1,6% процентних поена.⁹ Проблем је наступио и за кинеске високотехнолошке корпорације које имају мањи прилив страног капитала. Под притиском сопствене политике и нових мера регулације

⁷ Ka Zeng, "Gauging the Impact of the China-US Trade War". Интернет: <https://thediplomat.com/2023/02/gauging-the-impact-of-the-china-us-trade-war/>, 17.2.2023.

⁸ Shekhar Aiyar et. al., "Geoeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism". Интернет: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2023/01/11/Geo-Economic-Fragmentation-and-the-Future-of-Multilateralism-527266?cid=bl-com-SDNEA2023001>, 15.1.2023.

⁹ Jeremy Mark, "Investors have been "de-risking" from China for years". Интернет: www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/investors-have-been-de-risking-from-china-for-years, 5.6.2023; Ycharts, "10 Year Treasury Rate (I:10YTCMR)". Интернет: https://ycharts.com/indicators/10_year_treasury_rate, 25.1.2024; World Government Bonds, "China 10 Years Bond – Historical Data". Интернет: <https://www.worldgovernmentbonds.com/bond-historical-data/china/10-years/>, 26.1.2024

западних власти, инострани инвеститори продају акције чак и у профитабилним интернет компанијама као што су *Tencent* и *Alibaba*. Пандемија Sars-COV19 оставила је и велике последице по десет највећих кинеских технолошких конгломерата који су заједно изгубили око 300 милијарди долара, док је истовремено дест највећих америчких компанија у истом сектору имао раст тржишне капитализације од скоро 5.000 милијарди долара. Највећи светски инвеститор Ворен Бафет (*Warren Buffett*), вероватно због процена о могућем жаришту на Пацифику, продао је најпре више од половине свог удела у кинеском произвођачу електричних аутомобила БИД, а потом је уследила куповина и продаја великог удела у TSMC из Тајвана који је највећи светски произвођач чипова.¹⁰

4) КОЛИКО МОЖЕ БИТИ ЕФЕКТИВНО ЕКОНОМСКО ОБУЗДАВАЊЕ КИНЕ ОД СТРАНЕ ЗАПАДА?

Након вишедеценијске политике Вашингтона да економски увуче Кину у западни поредак нада да ће економска моћ да превлада принципе реалполитике показала се неоснованом. У трагању за одговарајућим моделом Запад покушава да примени принципе окруживања (*containment*) из Хладног рата аналогно постављајући Кину на место некадашњег СССР-а.¹¹ Међутим, овакве паралеле имају своја видљива ограничења имајући у виду да је СССР био далеко мање економски повезан са Западом него ли што је то Кина данас. Група америчких економиста је у студији доказала да је нагли пораст трговине две највеће економије света имало за последицу губитак два или више милиона радних места у САД. Заправо, Сједињене Државе нису унапређивале своје економске и стратешке интересе у односу према Кини претходних деценија.¹² Политичка ситуација се данас у великој мери усложнила, што се види и по присуству осталих неевропских и незападних актера у међународној политици и привреди (поред Кине, то се односи и на Индију, Бразил, Индонезију, Нигерију и остале средње силе које имају демографских и других потенцијала да се развију у међународне чиниоце великог формата). Иако су САД и савезници увели санкције и рестриктивне мере према Пекингу, оне по својој свеобухватности нису ни налик онима које

---

¹⁰ Ryan McMorrow, Nian Liu, Hudson Lockett and Qianer Liu, "Chinese tech groups suffer as foreign investors take flight". Интернет: <https://www.ft.com/content/7d6c3c8a-97dc-4b98-8421-f881f185661e>, 12.6.2023.

¹¹ Горан Николић, Петар Турчић, „Нови хладни рат“: дефиниције, перспективе и могући исходи“, Национални интерес, 2022, бр. 2, стр. 149-169

¹² David H. Autor, David Dorn & Gordon H. Hanson, "The China Shock: Learning from Labor Market Adjustment to Large Changes in Trade". Интернет: <https://www.nber.org/papers/w21906>, January 2016.

су уведене Москви.¹³ Политика санкција према Русији показала је и своја ограничења будући да је врло специфична структура привреде највеће земље света успела да се одржи стабилном, пре свега због тога што су главни извозни производи (нафта и нафтни деривати) тражени на глобалном нивоу. Русија је своје извозне партнере, услед политике санкција променила, преусмеравајући трговину према Кини и Индији (са нешто већим трошковима транспорта). Списак санкција поготово у сектору високих технологија нагло је повећан последњих неколико година (батерије за електрична возила су само један показатељ пошто се очекује да ће та грана привреде, повезана са идејом еколошких технологија, да се убрзано развија у предстојећем периоду).¹⁴

Опозитно мишљење има угледни амерички економиста Кенет Рогоф (*Kenneth Rogoff*) који тврди да би прекид економских веза САД (и савезника) са Кином могао имати далеко мање последице за САД и ЕУ него што се обично претпоставља. Једно истраживање је утврдило да би прекиди глобалних ланаца вредности Сједињене Државе ускратило за „само“ 2% БДП-а, док би нешто већа цена била за Кину (али не би била драматична). Међутим, стварни ефекат *decoupling*-а између Вашингтона и Пекинга могао би бити велики уколико се претпостави да би опадање глобализације условило смањену разноврсност добара корисницима, веће марже монополских продаваца на локалном нивоу, као и смањеног притиска на велике компаније у погледу конкурентности.¹⁵

5) СЛАБЉЕЊЕ РЕЛАТИВНЕ МОЋИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КАО ОТЕЖАВАЈУЋИ ФАКТОР У ОБУЗДАВАЊУ КИНЕ

Европска унија (ЕУ) већ деценију и по суочава се са озбиљним проблемима на политичком и економском нивоу. После институционалне кризе половином 2000-их година око неусвајања темељних докумената, уследила је глобална финансијска криза (2008–2009), криза јавног дуга у земљама еврозоне (2010–2011), почетак кризе у Украјини (смена Виктора Јануковича, анексија Крима и прва фаза рата у Донбасу), излазак Уједињеног

---

¹³ Горан Николић, Петар С. Ђурчић, „Перспективе привреде ЕУ у околностима прекида економских веза са Русијом и почетком раздвајања Запада и Кине“, *Европско законодавство*, 2023, год. 22, бр. 81–82, стр. 61–79. https://doi.org/10.18485/iipe_ez.2023.22.81_82.4

¹⁴ У случају ЕУ и односа према трећим државама видети: Душко Димитријевић, „Ново законодавство Европске уније о заштити од економске принуде коју примењују треће државе“, *Европско законодавство*, 2023. год. 22, бр. 84, стр. 79–93.

¹⁵ Kenneth Rogoff, “Can the World Afford Russia-Style Sanctions on China?”. Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/can-the-world-afford-russia-type-sanctions-on-china-by-kenneth-rogoff-2022-04, 1.4.2022>.

Краљевства из ЕУ, долазак Доналда Трампа на место председника и економски ефекти пандемије Sars-COV19. Сви ови процеси довели су до опадања моћи ЕУ у глобалним оквирима.¹⁶ И вашингтонска администрација на својој листи приоритета ставила је Кину на прво место, што је показатељ да и најјача глобална сила не перципира ЕУ као кључну област своје светске политике. Европска унија рањива је и због санкција Русији, а рат од 2022. показао је зависност од САД и поред тежњи за стратешком аутономијом.¹⁷ У економском погледу САД и Кина су доминантније не само у критично важним технологијама већ и у расту БДП-а, који је са друге стране Атлантика и у пацифичкој регији далеко бржи него ли на Старом континенту. И економске пројекције указују да ће удео земаља еврозоне, као носећег стуба економске моћи ЕУ, у светској привреди опасти и да ће са 19,1% (колико је износио 2000. године) бити мањи за шест процентних поена.¹⁸ На самиту ЕУ–Кина, децембра 2023. године, кинеским функционерима упућене су оштре поруке поготово због последица великог раста конкурентности кинеских фирми на европском тржишту. У тој критици, европске земље и бриселска администрација сматрају да Кина профитира због неуравнотежене трговине. Европске критике на рачун наводног меркантилизма Пекинга сматрају се проблематичним уколико се има у виду да је Кина имала далеко мањи суфицит у односу на земље еврозоне (1,64% наспрам 2,24% БДП-а). Иако Европска унија замера Кини политику субвенција великим извозним компанијама у многим секторима (посебно у зеленим технологијама и аутомобилској индустрији), ЕУ не може да пронађе системски одговор који би могао да парира кинеској конкурентности и знању. Примера ради, немачки Фолксваген (*Volkswagen*) не само да све делове за производњу набавља у Кини, већ планира да упосли до 3.000 кинеских инжењера за нову генерацију електричних аутомобила. ЕУ, и поред критика да европске компаније нису довољно практично обучене, покушава и да учини транспарентним процес јавних набавки у Кини и да повећа партиципацију европских фирми у кинеским јавним набавкама. Парадокс европске политике почива и у томе што Брисел није у стању да имплементира политику трансфера са „прљавих“ на зелене технологија са ниским садржајем угљеника, а да се истовремено реши виталних кинеских производа у тој зони. Уз све наведено, ЕУ има за циљ и да сачува што је могуће више радних места

---

¹⁶ Слободан Зечевић, „Институционална будућност Европске уније“, *Европско законодавство*, 2023, год. 22, бр. 84, стр. 15–23.

¹⁷ Jeremy Shapiro and Jana Puglierin, “The art of vassalisation: How Russia’s war on Ukraine has transformed transatlantic relations”. Интернет: <https://ecfr.eu/publication/the-art-of-vassalisation-how-russias-war-on-ukraine-has-transformed-transatlantic-relations/>, 1.4.2023.

¹⁸ Hans Kundnani, “Europe’s Geopolitical Confusion”. Интернет: <https://ip-quarterly.com/en/europes-geopolitical-confusion>, 4.1.2023.

у својој индустрији, али овакви планови имају своја реална ограничења и тешко су спроводиви у пракси.¹⁹ Бивши министар финансија Грчке и економиста снажно левичарских светоназора, Јанис Варуфакис, тврдио је да је проблем ЕУ у томе што у претходних 15 година није успела да оствари раст инвестиција због чега данас заостаје за САД и Кином.²⁰ Додатан проблем за ЕУ јесте и чињеница да су европске компаније и даље остале у кинеским мрежама ланаца снабдевања (посебно критично важних минерала за производњу батерија), без којих би тешко могли да производе напредне производе. Монопол Кине у овој области је од кључне важности за ЕУ у спровођењу њене политике зелене транзиције (и не само на овом пољу) због чега европска радикализација према Кини, не само да не би дала жељени резултат у политици Вашингтона према окруживању Пекинга, већ би и дугорочно била штетна за привреду Европе које би себе лишиле бенефита.²¹ Могућност конвергенције економских интереса ЕУ и Кине (а дивергенције Брисела према Вашингтону) почива и у томе што САД, Јапан, Индија, Јужна Кореја своја тржишта затварају за производима као што су соларни панели, ветротурбине, топлотне пумпе. Уз слабу унутрашњу потражњу за овим производима у самој Кини, Пекинг би могао бити попустљивији према Бриселу.

6) ОБУЗДАВАЊЕ КИНЕ И УБРЗАВАЊЕ ТРКЕ У НАОРУЖАЊУ

По избијању рата у Украјини САД и савезници отворено су почели да размишљају о сценарију одвајања од Кине. У тим промишљањима креатори политика националне безбедности сматрали су да је одвајање од Кине неизбежно и да је потребно да се догоди што пре и под условима веће контроле штете од стране Вашингтона. Бела кућа нарочито инсистира на забрани извоза напредних логичких и меморијских чипова и машина за

---

¹⁹ The Economist, "China and the EU risk a trade war". Интернет: <https://www.economist.com/china/2023/12/07/china-and-the-eu-risk-a-trade-war>, 7.12.2023.

²⁰ Yanis Varoufakis, "Europe's Bad China Bluff". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/no-justification-for-european-trade-sanctions-on-china-by-yanis-varoufakis-2023-12?barrier=accesspaylog>, 19.12.2023.

²¹ Daniel Gros, "Western Chip Subsidies Will Benefit China". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/us-eu-chip-subsidies-will-benefit-china-by-lowering-costs-by-daniel-gros-2024-01?barrier=accesspaylog>, 9.1.2024; Daniel Gros, "Sanctioning China Will Work No Better than Sanctioning Russia". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/drawing-right-lessons-from-failure-of-russia-sanctions-regime-by-daniel-gros-2023-12?barrier=accesspaylog>, 12.12.2023; Daniel Gros, "An Industrial Strategy for Europe". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/an-industrial-strategy-for-european-tech-sector-by-daniel-gros-2023-11?barrier=accesspaylog>, 7.11.2023.

њихову производњу у Кину. Процене су да ће Сједињене Државе у предстојећем периоду кренути и у забране у домену биотехнологије или вештачке интелигенције. Овакве рестриктивне мере Америке само ће појачати тежњу оних кругова у Кини који желе да развију сопствену индустрију полупроводника која би била део шире стратегије остваривања високотехнолошке самодовољности. *Decoupling* (економско и технолошко раздвајање САД и Кине) имало би двосмерни ефекат. Раздвајање би подразумевало већу отпорност на геополитичке ризике, али би довело и до ниже способности превазилажења проблема ценовних и других шокова. Једна студија експерата ММФ-а показала је да ће одвајање од политичких ривала довести и до уклањања ценовно конкурентних добављача за Запад. Ово последње посебно, поготово имајући у виду да су кинески соларни панели далеко јефтинији у односу на остале и да је питање на који начин би могла да се изврши транзиција ка еколошки одрживим економијама без конкурентних цена производа попут панела.²² Услед намере Беле куће да изврши обуздавање Кине, Бајденова администрација је декларативно одустала од политике неолиберализма и установила нови „Вашингтонски консензус“ који је подразумевао већу окренутост ка националној индустријској политици и резервисаност према глобализацији. Нову политику најбоље рефлектују и речи саветника за националну безбедност Џејка Саливена (*Jacob Sullivan*), који је изјавио да његов посао није да брани интересе америчких инвеститора у Кини. Оваква политика показује да је „интерес за миром“ (термин је сковао мађарски економиста Карољ/Карл Полањи (*Polányi Károly*) да би објаснио дугу еру мира у односима између европских великих сила од 1815. до 1915. године), који је био укоренењен у инвестиционим и трговачким везама америчког крупног капитала и Кине, маргинализован и да је на историјском минимуму од краја Хладног рата.²³ Претпоставља се да ће Бела кућа завршити еру „човека из Давоса“, стварајући нову парадигму захваљујући којој би реформисани капитализам могао да преживи тренутну кризу, тиме омогућавајући САД да одржи глобални поредак из кога извлачи највише бенефита. Песимизам је присутан и у Азији где је председник Си позвао званичнике да буду спремни да се носе са најгорим и најекстремнијим сценаријима оптужујући почетком 2023. године Вашингтон да отворено ради на обуздавању Кине. Наводећи „релативно озбиљне“ ризике по сајбер безбедност, Кина је забранила кључним инфраструктурним оператерима да купују производе од америчког

---

²² Pinelopi K. Goldberg and Tristan Reed, “Growing Threats to Global Trade”. Интернет: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2023/06/growing-threats-to-global-trade-goldberg-reed>, June 2023.

²³ Adam Tooze, “Washington isn’t listening to business on China any more”. Интернет: <https://www.ft.com/content/5e38eec5-8caa-41d1-b4fd-b0ac5e8ca58a>, 5.5.2023.

произвођача меморијских чипова *Micron Technology*. Јасно је да ниједна држава не жели да ослаби своју позицију, економску или војну. Међутим, „Закон ненамераваних последица“ указује на критичну важност погрешних процена и превелику фокусираност на само један аспект проблема, последично занемарујући остале. То доводи до ситуације да јавни делатници промовишу одређена гледишта зато што им се чини да су такви ставови популарни, а не зато што их дубински разумеју и верују у њих. Консенквентно, политике које се на основу њих формирају често се могу показати као контрапродуктивне, могу дерогирати стратешку позицију дате земље, а у најгорем случају довести до глобалног нуклеарног рата. У сваком случају, најдеструктивније оружје је ту, а трка у наоружању је у пуном јeku.

7) МОГУЋИ СЦЕНАРИО СУКОБА

Поред економске трке и ривалства, поједини аутори сматрају да постоји и отворена претња нуклеарним сукобом између две највеће привреде света. Овакве стрепње повезане су пре свега са чињеницом да Пекинг истовремено покушава не само да реинтегрише Тајван у своју државу, већ и да толико ојача у нуклеарном наоружању да стекне истински статус суперсиле какав је био и СССР на врхунцу Хладног рата. Нуклеарна трка се претходних година убрзала и према проценама Беле куће и Пентагона кинеске наоружане стратешке ракете ће у домену стратешких нуклеарних ракетних снага до половине наредне деценије достићи ниво снаге САД и Руске Федерације. Остале земље, пре свега Француска и Уједињено Краљевство, имају скромне нуклеарне арсенале у поређењу са највећим земљама и самим тиме њихова могућност да играју пресудну улогу у сукобу је ограничена.²⁴ Опасност од МАД-а довела је током Хладног рата и до одустајања од нуклеарног обрачуна који је био врло близу у низу међународних криза (а посебно током Кубанске кризе 1962. године). Супротно од рата у Украјини, настојања Кине да војно заузме Тајван довеле би до економских последица светских размера, поготово имајући у виду и чињеницу да друга економија света има десет пута већу привреду од Русије. Уколико би се догодило да Пекинг не успе да у кратком року разуме Тајван, Вашингтон и савезници окренули би се политици санкција које би по обиму подсећале на оне према Русији од почетка инвазије 24. фебруара 2022. У том таласу санкција Кина би остала ускраћена и за преосталу војно корисну опрему. Будући да и у случају Русије, Запад није потпуно замрзао економске односе (и поред великих ограничења), чини се да би сличан сценарио могао бити примењен и према Кини. Истовремено, Пекинг би одговорио реципрочним мерама стопирањем извоза

---

²⁴James Jay Carafano, “The future of the U.S.–China nuclear arms race”. Интернет: <https://www.gisreportsonline.com/r/china-united-states-nuclear/>, 21.3.2023.

сировина и производа у сектору фармацеутске индустрије и високих (зелених) технологија. Запад би применио сличну меру као и према Москви замрзавајући кинеске међународне резерве које износе 3.200 милијарди долара, а Кина би одговорила конфисковањем 1.900 милијарди у имовини и 1.200 милијарди долара у портфолио инвестицијама које углавном држе инвеститори из западних земаља. Западне банке суочиле би се и са одбијањем Кине са сервисира међународни дуг који према иностраним кредиторима износи око 2.700 милијарди долара. Иако би ове мере довеле до економске блокаде великих размера, у трећој и четвртој рунди западни савезници блокирали би кинески извоз (уз поједине изузетке попут хране). Велика глобална рецесија, међутим, не би била крај конфликта, јер би морнарице западних земаља блокирале и кинески увоз сирове нафте морским путем. Овакав прекид виталног снабдевања Кине, само би поострио конфликт и отворио могућност оружаног, па чак и нуклеарног сукоба.²⁵ Економска рањивост Кине у овом тренутку и војна слабост у односу на САД неки су од адута Вашингтона да се упусти у ризик економског, а можда чак и „топлијег“ конфликта. Поред тезе о неминовном сукобу, у америчкој јавности постоје и гласови који сматрају да је опасност од глобалног рата релативно мала. Још пре 1914. године, Норман Ејнџел (*Norman Angel*), у књизи *Велика илузија*, тврдио је да су европске силе толико економски повезане да војна освајања немају економски смисао. Слично Ејнџелу, и Џон Торнхил (*John Thornhill*) недавно је апострофирао да тренутни страхови око сукоба почивају на чињеници да у Белој кући политику воде кадрови којима је фокус на националној безбедности, а не на економији. Према Торнхилу, САД и Кина остаће заробљени у обостраној економској кооперацији (*mutually assured co-operation*).²⁶ Иако је наоружавање постало *conditio sine qua non* националне безбедности, оно са собом носи и велике економске трошкове што директно може да утиче и на искључивање ратне опције. Да су ризици већи од бенефита тврдила је и студија угледног RAND-а из 2011. године.²⁷ Наиме, евентуални сукоб Пекинга и Вашингтона довео би до глобалне кризе која би по свом обиму превазишла и ону из 2008. године. Експерти RAND-а утврдили су да би економски губици за САД били енормни с обзиром на велику зависност од Кине и њене привреде, а 13 година од објављивања ове студије обим између две економске суперсиле вишеструко се повећао. Логично, пораст међуповезаности доводи до подизања трошкова

---

²⁵ Hugo Dixon, "Economic war with China would be MAD". Интернет: <https://www.reuters.com/breakingviews/economic-war-with-china-would-be-mad-2023-02-14/>, 14.2.2023.

²⁶ John Thornhill, "China and the US remain locked in mutually assured co-operation". Интернет: <https://www.ft.com/content/717fcf1-75ab-497e-81b1-a8e028582a23>, 3.11.2022.

²⁷ James Dobbins et al., "Conflict with China: Prospects, Consequences, and Strategies for Deterrence". Интернет: https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP344.html, 17.8.2023.

конфликта тиме умањујући могућности за рат. Међузависност је врло снажан одвраћајући фактор, али су међународне корпорације постале изузетно осетљиве на могућност политичких и економских сукоба, много више него у времену борбе САД и СССР. Сликите су речи извршног директора *JP Morgana* Џејмија Дајмона (*Jamie Dimon*), који је тврдио да су тензије између Кине и САД учиниле пословање највећим компанијама света сложенијим него ли у време Хладног рата.²⁸

8) ЗАКЉУЧАК

Једно од кључних питања односи се на то да ли би свеобухватне санкције Кини, у случају ескалације око Тајвана, имале ефекта? Чини се да те мере западних земаља не би биле ефикасне, што показује и пример санкција према Русији које су оствариле ограничен ефекат. Због чињенице да је кинеска привреда далеко већа од економије Руске Федерације и да се у пацифички регион преселио центар глобалне трговине и финансија, те да је Кина центар индустријске производње (и увоза), чини се да би санкције Запада извесно имале снажне негативне ефекте по саме спроводиоце. Уз то, Кина поседује 3.172 милијарде долара девизних резерви и највећи је појединачни инострани поверилац Сједињених Држава. Додатно, кинеско руководство манифестује спремност да, слично Русији, прихвати и санкције и њихове трошкове. Поједини сектори, као војна бродоградња, у потпуности су у кинеским рукама и мало је вероватно да ће спољне санкције утицати на ово важно поље војне моћи. Међународна заједница неће показати јединственост у ставу да дође до потпуних и општих санкција према Кини, о чему сведочи и чињеница да би већи део земаља тзв. Глобалног југа одбио да се прикључи Вашингтону у спутавању званичног Пекинга. Ризик за америчке власти је и окренутост Кине и њених банака трговини у доларима, односно губици због извесног напуштања те праксе. У случају рата због Тајвана, или драматичне кризе у Тајванском мореузу, група Г7 вероватно ће спровести санкције у три нивоа (према кинеском финансијском сектору, појединцима, предузећима и другим субјектима који су повезани са цивилним и војним властима Кине и индустрији која је повезана са војском). Опасност од спутавања трговинских и финансијских токова (без енормно великих кинеских девизних резерви) у вредности од најмање 3.000 милијарди долара (паритетно БДП-у Уједињеног Краљевства), довела би до тога да су ове акције тешко спроводиве у пракси (изузев у сценарију Тајванског рата). У сваком случају, циљане санкције на одређене гране привреде имале би такође велике међународне последице,

²⁸ Kaye Wiggins, Thomas Hale and Joe Leahy, "US-China tensions have upended global order, Jamie Dimon warns". Интернет: <https://www.ft.com/content/5f389a80-96f1-4979-8eeb-fe484dc10cad>, 31.5.2023.

како за Г7 групу тако и за остатак света.²⁹ И поред свих поменутих ризика, није реално очекивати да ће Пекинг одустати од покушаја враћања Тајвана у једном моменту. Та јасна дугорочна позиција креаторе политике на Западу неминовно ће терати да размишљају о најефикаснијем и најмање штетном *modus operandi* обуздавајућег односа према Кини.³⁰ Свакако, политика Вашингтона могла би више ићи у правцу проналажења системских одговора на промењене геополитичке околности, а не спровођења политике која би довела до промене режима у Пекингу. У сваком случају, успешност политике Беле куће према Пекингу зависиће од њене способности да задржи економско и војно преимућство Америке, да ојача савезништва са другим земљама и избегне катастрофалне исходе.³¹

9) ИЗВОРИ

- Aiyar, Shekhar et. al., “Goeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism”. Интернет: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2023/01/11/Geo-Economic-Fragmentation-and-the-Future-of-Multilateralism-527266?cid=bl-com-SDNEA2023001>, 15.1.2023.
- Autor, David H., David Dorn & Gordon H. Hanson, “The China Shock: Learning from Labor Market Adjustment to Large Changes in Trade”. Интернет: <https://www.nber.org/papers/w21906>, January 2016.
- Carafano, James Jay, “The future of the U.S.–China nuclear arms race”. Интернет: <https://www.gisreportsonline.com/r/china-united-states-nuclear/>, 21.3.2023.
- Димитријевић, Душко, „Ново законодавство Европске уније о заштити од економске принуде коју примењују треће државе“, *Европско законодавство*, 2023. год. 22, бр. 84.
- Dixon, Hugo, “Economic war with China would be MAD”. Интернет: www.reuters.com/breakingviews/economic-war-with-china-would-be-mad-2023-02-14/, 15.2. 2023.
- Dobbins, James et al., “Conflict with China: Prospects, Consequences, and Strategies for Deterrence”. Интернет: https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP344.html, 17.8.2023.

---

²⁹ Agatha Kratz and Charlie Vest, “Sanctioning China in a Taiwan Crisis: Scenarios and Risks”. Интернет: <https://rhg.com/research/sanctioning-china-in-a-taiwan-crisis-scenarios-and-risks/>, 22.6.2023.

³⁰ Emily Kilcrease, “No Winners in This Game”. Интернет: <https://www.cnas.org/publications/reports/no-winners-in-this-game>, 1.12.2023.

³¹ Peter E. Harrell, “How to China-Proof the Global Economy”. Интернет: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-china-proof-global-economy-america>, 12.12.2023.

- Goldberg, Pinelopi K. and Tristan Reed, “Growing Threats to Global Trade”. Интернет: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2023/06/growing-threats-to-global-trade-goldberg-reed>, June 2023.
- Gros, Daniel, “An Industrial Strategy for Europe”. Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/an-industrial-strategy-for-european-tech-sector-by-daniel-gros-2023-11?barrier=accesspaylog>, 7.11.2023.
- Gros, Daniel, “Sanctioning China Will Work No Better than Sanctioning Russia”. Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/drawing-right-lessons-from-failure-of-russia-sanctions-regime-by-daniel-gros-2023-12?barrier=accesspaylog>, 12.12. 2023.
- Gros, Daniel, “Western Chip Subsidies Will Benefit China”. Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/us-eu-chip-subsidies-will-benefit-china-by-lowering-costs-by-daniel-gros-2024-01?barrier=accesspaylog>, 9.1.2024.
- Harrell, Peter E., “How to China-Proof the Global Economy”. Интернет: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-china-proof-global-economy-america>, 12.12.2023.
- Kilcrease, Emily, “No Winners in This Game”. Интернет: <https://www.cnas.org/publications/reports/no-winners-in-this-game>, 1.12.2023.
- Kratz, Agatha and Charlie Vest, “Sanctioning China in a Taiwan Crisis: Scenarios and Risks”. Интернет: <https://rhg.com/research/sanctioning-china-in-a-taiwan-crisis-scenarios-and-risks/>, 22.6.2023.
- Kundnani, Hans, “Europe’s Geopolitical Confusion”. Интернет: <https://ip-quarterly.com/en/europes-geopolitical-confusion>, 4.1.2023.
- Mark, Jeremy, “Investors have been “de-risking” from China for years”. Интернет: www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/investors-have-been-de-risking-from-china-for-years, 5.6.2023; Ycharts, “10 Year Treasury Rate (I:10YTCLM)”. Интернет: https://ycharts.com/indicators/10_year_treasury_rate, 25.1.2024.
- McMorro, Ryan, Nian Liu, Hudson Lockett and Qianer Liu, “Chinese tech groups suffer as foreign investors take flight”. Интернет: <https://www.ft.com/content/7d6c3c8a-97dc-4b98-8421-f881f185661e>, 12.6.2023.
- Николић, Горан, Петар С. Ђурчић, „Перспективе привреде ЕУ у околностима прекида економских веза са Русијом и почетком раздвајања Запада и Кине”, *Европско законодавство*, 2023, год. 22, бр. 81–82.
- Николић, Горан, Петар Ђурчић, „Нови хладни рат“: дефиниције, перспективе и могући исходи“, *Национални интерес*, 2022, бр. 2.

- Pesek, William, "US–China trade war as mutually assured destruction". Интернет: <https://asiatimes.com/2023/05/us-china-trade-war-as-mutually-assured-destruction/>, 25. 5. 2023.
- Rogoff, Kenneth, "Can the World Afford Russia-Style Sanctions on China?". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/can-the-world-afford-russia-type-sanctions-on-china-by-kenneth-rogoff-2022-04>, 1.4.2022.
- Roubini, Nouriel, "Where Will the Global Economy Land in 2024?". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/global-economy-2024-growth-inflation-us-china-europe-by-nouriel-roubini-2024-01?barrier=accesspaylog>, 8.1.2024.
- Shapiro, Jeremy and Jana Puglierin, "The art of vassalisation: How Russia's war on Ukraine has transformed transatlantic relations". Интернет: <https://ecfr.eu/publication/the-art-of-vassalisation-how-russias-war-on-ukraine-has-transformed-transatlantic-relations/>, 1.4.2023.
- Smith, Gordon, "FirstFT: US pushes for peace in the Middle East". Интернет: <https://www.ft.com/content/39394ede-36c4-4ae4-a1a4-05e3e1e91330>, 17.1.2024.
- The Economist, "China and the EU risk a trade war". Интернет: <https://www.economist.com/china/2023/12/07/china-and-the-eu-risk-a-trade-war>, 7.12.2023.
- Thornhill, John, "China and the US remain locked in mutually assured cooperation". Интернет: <https://www.ft.com/content/717fcf1-75ab-497e-81b1-a8e028582a23>, 3.11.2022.
- Tooze, Adam, "Washington isn't listening to business on China any more". Интернет: <https://www.ft.com/content/5e38eec5-8caa-41d1-b4fd-b0ac5e8ca58a>, 5.5.2023.
- Varoufakis, Yanis, "Europe's Bad China Bluff". Интернет: <https://www.project-syndicate.org/commentary/no-justification-for-european-trade-sanctions-on-china-by-yanis-varoufakis-2023-12?barrier=accesspaylog>, 19.12.2023.
- Whyte, Leon, "US–China: Mutually Assured Economic Destruction?". Интернет: <https://thediplomat.com/2015/05/u-s-china-mutually-assured-economic-destruction/>, 26.5.2023.
- Wiggins, Kaye, Thomas Hale and Joe Leahy, "US–China tensions have upended global order; Jamie Dimon warns". Интернет: <https://www.ft.com/content/5f389a80-96f1-4979-8eeb-fe484dc10cad>, 31.5.2023.
- World Bank, "Global Economy Set for Weakest Half-Decade Performance in 30 Years". Интернет: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/01/09/global-economic-prospects-january-2024-press-release>, 9.1.2024.

- World Government Bonds, “China 10 Years Bond – Historical Data”, Интернет: <https://www.worldgovernmentbonds.com/bond-historical-data/china/10-years/>, 26.1.2024
- Zeng, Ka, “Gauging the Impact of the China–US Trade War”. Интернет: <https://thediplomat.com/2023/02/gauging-the-impact-of-the-china-us-trade-war/>, 17.2.2023.
- Зечевић, Слободан, „Институционална будућност Европске уније“, *Европско законодавство*, 2023, год. 22, бр. 84.
- Зечевић, Слободан, „Србија као геостратешки изазов Европске уније“, *Европско законодавство*, 2022, год. 21, бр. 77–78.

10) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Имајући у виду постојеће међународне тензије између Вашингтона и Пекинга, поставља се питање на који начин би додатно заоштравање (па и оружана ескалација) имала ефеката, не само на политички положај већ и на виталне гране привреде и токове међународне трговине Републике Србије? Посебни проблеми могу да настану услед међусобно прохибитивних мера две највеће економије света у погледу критично важних технологија, а посебно у областима као што су полупроводници, али и нове зелене технологије које ће Србији бити потребне због надолазеће и преко потребне еколошке транзиције. Проблем лишавања капиталних ресурса за привреду засновану на новим технологијама имаће не само Србија већ и ЕУ која у многим гранама зависи од конкурентних, односно јефтино доступних производа из Кине. Додатан проблем представљао би положај кинеских фирми у Србији, посебно у металургији, тако да би у случају драматичног погоршавања релација Запада и Кине Брисел вероватно нашао начин да отежа пословање кинеских компанија у Србији (кинеске инвестиције и спољнотрговинска размена са партнерима, укључујући Србију би извесно била отежана). Аналогно украјинском сценарију, очекивати је да Србија не би пратила званичне пакете мера које земље чланице ЕУ спроводе према Пекингу, али би то вероватно подразумевало одређене проблеме у односима са Бриселом. Имајући у виду вишеслојност и повезаност кинеске привреде са остатком света највероватнији исход, у случају да не дође до „врућег рата“ у тајванском мореузу, је да неће бити санкција широког обима према Пекингу од стране Вашингтона, Брисела и њихових савезника, што је за Београд релативно подношљив исход. Међутим, у случају оружане ескалације ширих размера пуне санкције Запада према Пекингу чине се извесним, што ће се веома негативно одразити на функционисање српске привреде. Ипак, не би се могао искључити ни сценарио да ескалација и раздвајање две највеће економије света доведе и до новог повезивања, где би западни блок у циљу

придобијања трећих страна (у овом случају Србије), могао понудити одређене развојне пројекте и пребацивање индустрија у ближи регион Западног Балкана, који је (како је исправно приметио и Слободан Зечевић) својеврсни стратешки изазов за ЕУ.³²

ARE THE WEST AND CHINA MOVING TOWARDS MUTUALLY ASSURED ECONOMIC DESTRUCTION?

Abstract: Since the beginning of the war in Ukraine, the US and its allies (primarily the European Union) have been intensively working out scenarios on possible responses to a possible deepening of the crisis in the Taiwan Strait. One of the key questions is: would comprehensive sanctions against China, in the case of escalation over Taiwan, have an effect, bearing in mind the relative ineffectiveness of the economic embargo against Russia? Given that the Chinese economy is ten times larger than the Russian one, that the centre of global trade and finance has moved to the Pacific region, and that China is by far the most important global industrial power (whose industrial output is three times that of the US), Western containment of Beijing through sanctions would certainly have strong effects on the implementers themselves. Analysts increasingly use Cold War terminology, including the concept of “mutually assured destruction”, to which some authors have added an economic dimension. What is already looming as a realistic scenario in the event of the outbreak of the Taiwan crisis is the implementation of G7 sanctions on three levels: against the Chinese financial sector, individuals, companies, and other entities connected to the Chinese authorities. Therefore, the real possibility of a dramatic disruption of global economic security cannot be completely ruled out for now.

Keywords: US, EU, China, mutually assured economic destruction.

---

³² Слободан Зечевић, „Србија као геостратешки изазов Европске уније“, *Европско законодавство*, 2022, год. 21, бр. 77–78, стр. 32–41.